

แนวทางการจัดการ ขยะอิเล็กทรอนิกส์ (E-Waste) ในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

ปัญหาและอุปสรรค

- กฎหมายและอำนาจหน้าที่ยังไม่ชัดเจนขาดการบังคับใช้
- การลักลอบนำเข้าขยะพิษยังเป็นปัญหาต่อเนื่อง
- โครงสร้างพื้นฐานด้านจุดรับคืนและรีไซเคิลยังไม่เพียงพอ
- แรงจูงใจทางเศรษฐกิจต่ำ การฝังกลบมีต้นทุนต่ำกว่าการรีไซเคิล

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- หน่วยงานรัฐ กรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมศุลกากร ฯลฯ
- ผู้ผลิตและผู้นำเข้า ต้องรับผิดชอบการออกแบบ การเก็บคืน และการรีไซเคิล ผ่านองค์กรตัวแทนผู้ผลิต
- ผู้รวบรวมและผู้รีไซเคิล ส่วนใหญ่ดำเนินการนอกระบบ มักขาดมาตรฐานและก่อให้เกิดความเสี่ยง
- ผู้ค้าปลีกและโลจิสติกส์ มีศักยภาพเป็นจุดรับคืนและขนส่งอย่างปลอดภัย
- ผู้บริโภคและอปท. มีบทบาทสำคัญในการคัดแยกและเก็บรวบรวม แต่ยังขาดแรงจูงใจและงบประมาณ

ประเทศไทย

สถานการณ์ปัจจุบัน

- ปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเทคโนโลยีดิจิทัล ในหลายพื้นที่ยังขาดบริการจัดเก็บที่เป็นระบบ ทำให้ขยะถูกจัดการนอกระบบและก่อความเสี่ยง นอกจากนี้ ยังเผชิญปัญหาการลักลอบนำเข้าขยะจากต่างประเทศและมีแนวโน้มถูกใช้เป็น “ถังขยะโลก”
- พ.ศ. 2564 มีขยะอิเล็กทรอนิกส์กว่า 435,000 ตัน และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- พ.ศ. 2568 มีการประกาศห้ามนำเข้า E-Waste อย่างเป็นทางการ ครอบคลุมอุปกรณ์หลากหลายประเภท
- อยู่ระหว่างการพิจารณากฎหมาย E-Waste Act แต่ยังขาดความชัดเจนในการบังคับใช้
- ปัจจุบันไทยมีอัตราการรีไซเคิลเพียงร้อยละ 15 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโลกที่ร้อยละ 22.7

แนวทางเชิงนโยบาย

- จัดทำและบังคับใช้ กฎหมายเฉพาะ ที่ชัดเจน
- นำหลักการ EPR มาใช้เชิงบังคับและปฏิบัติได้จริง
- จัดตั้ง กองทุน E-Waste เพื่อสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน และโรงงานรีไซเคิล
- เพิ่มประสิทธิภาพการควบคุม การนำเข้าและการลักลอบ
- ส่งเสริมให้ภาคเอกชน เข้าสู่ระบบทางการด้วยมาตรการจูงใจ
- สนับสนุน การออกแบบเพื่อการรีไซเคิลและเศรษฐกิจหมุนเวียน
- ส่งเสริม แรงจูงใจแก่ผู้บริโภค ผ่านระบบมัดจำ-คืน คุปอง และการรณรงค์

มาตรฐานต่างประเทศและแนวทางตามหลักสากล

สหภาพยุโรป (EU) ใช้ WEEE Directive กำหนดให้ผู้ผลิตรับผิดชอบต่อตลอดวงจรของผลิตภัณฑ์

ญี่ปุ่น มีกฎหมายเฉพาะหลายฉบับ ผู้บริโภคต้องจ่ายค่าธรรมเนียมคืน ขณะที่ผู้ผลิตรับผิดชอบการรีไซเคิล

เกาหลีใต้ ใช้ระบบ EPR ครอบคลุมทั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และยานยนต์

แนวทางตามหลักสากล กฎหมายบังคับ กลไกการคืนซากผลิตภัณฑ์ เศรษฐกิจหมุนเวียน และการควบคุมตามอนุสัญญาบาเซล

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

- ปัญหา E-Waste ของไทยเป็นความท้าทายเชิงสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ทวีความรุนแรงขึ้น
- จำเป็นต้องเร่งประกาศใช้ E-Waste Act ควบคู่กับการผลักดัน ระบบ EPR
- ควบลงทุนในเทคโนโลยีรีไซเคิลขั้นสูง เช่น AI, IoT และการสกัดโลหะหายาก (Urban Mining)
- สร้างแรงจูงใจและเสริมความรู้แก่ผู้บริโภค พร้อมสนับสนุนภาคเอกชนเข้าสู่ระบบมาตรฐาน
- ความสำเร็จในการจัดการ E-Waste ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อผลักดันสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนด้านทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์อย่างยั่งยืน

สิงหาคม 2568

บทสรุปเชิงนโยบาย (Policy Brief) ฉบับที่ 10 ปี 2568 เรื่อง แนวทางการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ (E-Waste) ในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

เรียบเรียงโดย บุชิตา ไชยยานนท์
จัดทำอินโฟฯ โดย บุชิตา ไชยยานนท์ และพงศ์สันต์ แซ่ลิ้ม
กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร